

## **Βία κατά γυναικών, ένα εμμένον σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα**

Ρόη Κιντή, Δρ. Κοινωνιολόγος,

Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Γαλασίου, τηλ:210.2222.011

Γιατί εξακολουθεί σήμερα να μας προβληματίζει η βία σε βάρος των γυναικών; Οι σύγχρονες κοινωνίες δεν έχουν απαλλαγεί από αναχρονιστικά στερεότυπα, εκείνα που παραπέμπουν στην ανδρική κυριαρχία και επιβολή; Η απάντηση είναι πως το φαινόμενο καλά κρατεί με πλειοψηφούσα την κοινωνία να παρατηρεί με απέχθεια και αποτροπιασμό τα περιστατικά βίας κατά των γυναικών.

Αδιαμφισβήτητα σήμερα η γυναίκα καταφέρνει και ανταποκρίνεται αποτελεσματικά σε κάθε τομέα κοινωνικής, επαγγελματικής και οικογενειακής δράσης που καταπιάνεται. Ωστόσο οι μετανεωτερικές ευρωπαϊκές κοινωνίες και το κράτος δικαίου δεν μπορούν να εγγυηθούν ασφάλεια για τις γυναίκες. Τα επίσημα στοιχεία περιγράφουν το φαινόμενο ως «αόρατη πανδημία». Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης μια στις τρεις γυναίκες, από την ηλικία των δεκαπέντε ετών και άνω, έχει υποστεί σωματική βία και μία στις έξι έχει βιώσει σεξουαλική βία. Κάθε εβδομάδα πενήντα γυναίκες χάνουν τη ζωή τους λόγω ενδοοικογενειακής βίας και μία στις τρεις γυναίκες έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά στο χώρο εργασίας (EIGE).

Στη χώρα μας η βία κατά γυναικών πρόκειται για ποινικό αδίκημα και διώκεται αυτεπάγγελτα καθώς αφορά καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Βεβαίως η βία κατά γυναικών δεν αφορά αποκλειστικά τις περιπτώσεις σωματικής κακοποίησης αλλά επεκτείνεται στη σεξουαλική, ψυχολογική και οικονομική. Την τελευταία δεκαετία, έχουν σχεδόν πενταπλασιαστεί οι καταγγελίες για ενδοοικογενειακή βία με δράστες άνδρες (2014: 3.512 καταγγελίες, πρώτο 9μηνο 2025: 17.000 καταγγελίες), αυξάνει ο ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων βιασμού ενώ, για την τελευταία πενταετία, το φαινόμενο των ανθρωποκτονιών με θύμα γυναίκα στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας χαρακτηρίζεται ως «κύμα» (2021- 2025: 94 δολοφονημένες γυναίκες) (ΓΓΙΑΔ). Στην ουσία αυτό που διαπιστώνουμε στη σημερινή εποχή των κρίσεων είναι η μετατροπή της οικειότητας σε τόπο επιβολής και κυριαρχίας. Η μελέτη του χρονικού των γυναικοκτονιών, σοκάρει: «ξυλοκοπήθηκε βάνουσα», «πυροβολήθηκε στο κεφάλι», «την περιέλουσε με πετρέλαιο, της έβαλε φωτιά, υπέκυψε στα εγκαύματά της», «δολοφονήθηκε με κατσαβίδι, με μπαστούνι, με σφυρί, με εξάρτημα οικιακής συσκευής», «δολοφονήθηκε με πολλαπλές μαχαιριές». Φυσικά και δε θα πρέπει να μας εκπλήσσουν τα κοινά χαρακτηριστικά που κανείς μπορεί να εντοπίσει κατά τη διερεύνηση αυτών των φόνων: α. οι δράστες στη συντριπτική τους πλειοψηφία, είτε κατά το χρόνο εκτέλεσης του εγκλήματος είτε κατά το παρελθόν, διατηρούν/ούσαν συντροφική ή συζυγική σχέση με το θύμα (εξ οικείων βία), β. στις περισσότερες περιπτώσεις έχει ήδη προηγηθεί άσκηση σωματικής ή/και ψυχολογικής βίας, γ. οι δολοφονημένες είναι όλων των ηλικιών και

από όλα τα κοινωνικά περιβάλλοντα, δ. το κίνητρο του αυτόχειρα ήταν ο φόνος της γυναίκας.

Το φαινόμενο της σεξιστικής/σεξουαλικής βίας στους χώρους εργασίας παραμένει στη χώρα μας σημαντικά ορατό. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία (ΓΣΕΕ) οι καταγγελίες περιστατικών βίας και παρενόχλησης λόγω φύλου παραμένουν ελάχιστες ωστόσο αναντίστοιχες με τις πραγματικές διαστάσεις του φαινομένου. Ένας/μία στους τρεις εργαζόμενους/νες έχει δεχτεί σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό κόσμο, η συντριπτική πλειονότητα αυτών είναι γυναίκες αλλά μόνο το 1,6% των υποκειμένων κατήγγειλαν το περιστατικό στις αρμόδιες Αρχές. Το φαινόμενο κυριαρχεί στον ιδιωτικό τομέα σε σύγκριση με το δημόσιο, στις μισές των περιπτώσεων ο δράστης ήταν άνδρας συνάδελφος/συνεργάτης και στις υπόλοιπες μισές ήταν άνδρας αφεντικό/προϊστάμενος.

Ωστόσο η συζήτηση για τη βία κατά των γυναικών είναι επιφορτισμένη με έντονη ενεργοποίηση του φαντασιακού επί του πραγματικού, γεγονός που αναπόφευκτα οδηγεί στην αποδοχή της ως χαρακτηριστικό του ανδρικού ρόλου. Τα στενά συναρτημένα με την πατριαρχία στερεότυπα, οι διαχρονικοί μύθοι για την τέλεια, μονογαμική, αφοσιωμένη σύζυγο και μητέρα, και η νομιμοποιημένη αντίληψη του κυρίαρχου ανδρισμού, αποτελούν τα θεμέλια ενός κοινωνικού δικαιολογητικού μηχανισμού για την καταχρηστική συμπεριφορά του άνδρα. Οπωσδήποτε η έμφυλη βία διώκεται νομικά, και μάλιστα τελευταίως η πολιτεία έχει ισχυροποιήσει τις ποινές στους δράστες (ν. 5172/2025), όμως η κακοποιημένη γυναίκα παραμένει μια κοινωνικά στιγματισμένη περσόνα. Η κακοποιημένη γυναίκα διαπραγματεύεται το αίσθημα της ντροπής, ένα αυτο-στοχοποιητικό συναίσθημα, μιας και η ντροπή πλήττει ευθέως την αίσθηση της ταυτότητας. Η κακοποιημένη γυναίκα επιδιώκει τη διατήρηση της αυτο-εκτίμησης καθώς η ντροπή υποδαυλίζει την υπαρξιακή της ασφάλεια και την καθιστά δέσμια μιας φαντασιακής προοικονομίας του κοινωνικού βλέμματος για εκείνη.

Παρά τις κάποιες ανακύπτουσες γυναικείες πρακτικές εναντίωσης της ανδρικής κυριαρχίας, παρά τις σχετικές καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στα ζητήματα έμφυλης βίας και διακρίσεων, δυστυχώς τα επίσημα στοιχεία και οι καταγραφές καταδεικνύουν όψεις οπισθοδρόμησης στην πορεία των γυναικών προς την ισότητα, την αυτονομία, την προσωπική ευημερία και εν γένει προς έμφυλες διαπροσωπικές σχέσεις ελλείπουσες βίας. Γεγονός που φέρνει τη ρήση του συγγραφέα: «οι γυναίκες είναι ικανές από το μηδέν να κάνουν το παν» να ομνύεται, μάλλον, το άπιαστο.